

BCBP Beogradski centar za
bezbednosnu politiku

Decembar 2025.

STUDIJA / 7

EKSTREMIZAM ODOZGO:

VLADAJUĆA PARTIJA U SRBIJI
KAO GLAVNA ANTISISTEMSKA
EKSTREMISTIČKA SNAGA

Predrag Petrović

STUDIJA / 7

EKSTREMIZAM ODOZGO:

VLADAJUĆA PARTIJA U SRBIJI KAO GLAVNA ANTISISTEMSKA EKSTREMISTIČKA SNAGA

Predrag Petrović

BCBP Beogradski centar za
bezbednosnu politiku

Decembar 2025.

U poslednjoj deceniji u evropskim državama beleži se porast antisistemskog ekstremizma (ASE) koji dovodi u pitanje savremeni demokratski poredak i kao „rešenje” za višestruke, uzastopne krize nudi autoritarne obrasce upravljanja. Za razliku od većine evropskih zemalja, gde ASE uglavnom nose marginalni pokreti i pojedinci, odnosno partije van vlasti ili najviše kao manjinski partneri, u Srbiji je nosilac ASE upravo vladajuća Srpska napredna stranka (SNS), koja neprekidno vrši vlast trinaest godina. Srpska napredna stranka je došla na vlast uz retoriku demokratije, vladavine prava i EU integracija, što je formalizovano i u njenom Statutu, ali je ubrzo u praksi postala glavni antisistemski akter koji iznutra i odozgo razgrađuje institucije i ustavni poredak Srbije. Iako se i dalje javno zalaže za principe demokratije i vladavine prava, vladajuća partija u praksi ispoljava sve ključne elemente ASE: (1) delegitimizaciju i marginalizaciju državnih institucija i sistema definisanog Ustavom Srbije, te stvaranje paralelnog, vaninstitucionalnog sistema upravljanja državom i društvom (tzv. „tihi državni udar”) koji potiskuje vladavinu prava i podelu vlasti definisane Ustavom; (2) nacionalističko autoritarni ideološki okvir „srpskog sveta”, koji homogenizuje društvo i delegitimiše pluralizam, te cilja političkom jedinstvu srpskog naroda pod političkim vođstvom predsednika Srbije, Aleksandra Vučića; (3) legitimizaciju delovanja i nasilnih akata prema neistomišljenicima kroz teorije zavere o „obojenoj revoluciji”, „stranim plaćenicima”, „državnim udarima”, „diverziji” i „terorizmu”; (4) paravojno organizovanje „lojalista” – formacije sa obeležjima tajne i paravojne organizacije, sačinjene od kriminalaca, huligana i ekstremista lojalnih predsedniku Srbije; (5) govor mržnje i sistematsko nasilje vladajuće partije i njenih funkcionera prema neistomišljenicima; uz (6) relativizaciju nasilja prema neistomišljenicima i aboliciju nasilnika kroz pomilovanja. U tekstu se analitički razlažu navedeni obrasci i njihove posledice po demokratski poredak Srbije.

Sadržaj:

Uvod	5
Šta je antisistemski ekstremizam?	6
SNS – antizapadni nacionalisti (ponovo) na vlasti	7
Tihi državni udar: antiustavno delovanje predsednika Republike	8
Delegitimizacija i kriminalizacija državnih institucija	9
„Srpski svet” – nacionalistička ideologija vladajuće partije	10
Teorije zavere vladajuće partije	11
Govor mržnje prema neistomišljenicima	13
Fizički napadi podstaknuti govorom mržnje	14
Paravojno organizovanje vladajućeg režima	16
„Lojalisti” – ekstremistička, prorуска frakcija vladajuće partije	16
Lojalistička paravojska predsednika Republike	16
Organizovani fizički napadi lojalista na protivnike režima	18
Zaštita nasilnih lojalista	21
Vrh države relativizuje nasilje prema neistomišljenicima	21
Sloboda za nasilne lojaliste	21
Policija štiti lojaliste	22
Zaključak	23
Izvori i beleške	26
Skraćenice	34
O autoru	35
O Beogradskom centru za bezbednosnu politiku	36

U protekloj deceniji zabeležen je značajan porast antisistemskog ekstremizma (ASE) u evropskim državama,¹ kao izraz duboko akumuliranog nezadovoljstva građana načinom na koji su politički establišment i državne institucije reagovali na niz uzastopnih kriza – od ekonomske i migrantske do one izazvane ruskom invazijom na Ukrajinu. Istraživanje iz 2023. godine je pokazalo da je gotovo trećina građana Evropske unije (EU) glasala za antisistemске partije.² Ovaj trend prisutan je i u Srbiji, gde je pokret *Mi – Glas iz naroda*, osnovan svega šest meseci pre izbora, osvojio oko 5% glasova na parlamentarnim izborima 2023. godine.³ Uspeh mladog pokreta na izborima sam po sebi ne predstavlja osobenost Srbije koja bi privukla veću pažnju. Ono što Srbiju izdvaja u odnosu na druge evropske zemlje jeste činjenica da je vladajuća Srpska napredna stranka (SNS) glavni nosilac antisistemskog ekstremizma, iako se nominalno zalaže za članstvo u EU, vladavinu prava i demokratiju. Dok su u državama Evropske unije ASE pokreti i partije uglavnom na političkoj margini, u opoziciji ili, u najboljem slučaju, deo manjinskih vlada, u Srbiji ASE partija neprekidno vrši apsolutnu vlast već 13 godina.

Dodatna specifičnost Srbije ogleda se u tome što ni spoljašnji posmatrači ni deo domaće javnosti ne prepoznaju SNS kao ASE aktera, budući da se deklarativno, u javnim nastupima i svom Statutu zalaže za ustavnost, zakonitost, socijalnu pravdu, demokratiju i evropske integracije.⁴ SNS, međutim, u praksi pokazuje obrasce delovanja karakteristične za antisistemski ekstremistički pokret. U nastavku teksta biće detaljno analizirano i obrazloženo zbog čega je SNS nasilni ekstremistički akter koji urušava demokratski ustavni poredak. Najpre će biti ukratko objašnjeno poreklo stranke, ideološki okvir koji zastupa u poslednjih pet godina, kao i način na koji svojim delovanjem podriva demokratski poredak i vladavinu prava. U fokusu pažnje rada je period od 1. novembra 2024. do 1. novembra 2025. godine, tokom kojeg su ekstremističke prakse i autoritarni obrasci delovanja vladajuće partije postali jasno vidljivi u javnom i političkom prostoru. Međutim, radi potpunijeg razumevanja konteksta i geneze analiziranih procesa, uvodni deo se ukratko osvrće na važne događaje pre pada nadstrešnice u Novom Sadu. Analiza se zasniva na dostupnim istraživačkim izveštajima i analizama, kao i relevantnim izvorima profesionalnih medija.

— Pad nadstrešnice ogolio vladajuću partiju

Dana 1. novembra 2024. urušila se betonska nadstrešnica Železničke stanice u Novom Sadu, usmrтивши šesnaest osoba i ranivši više desetina građana. Nezavisne analize pokazale su da je tragedija posledica duboko ukorenjene sistemske i političke korupcije: noseći kablovi nisu bili adekvatno rekonstruisani, dok je ceo projekat bio višestruko preplaćen i sproveden bez stvarnog nadzora. Ovaj događaj razotkrio je u kojoj meri je SNS urušila institucije, kao i povezanost partijskog i državnog vrha sa kriminalom koji pod vlašću SNS-a, više od decenije deluje nekažnjeno.⁵ Tragedija je postala katalizator masovnih studentskih i građanskih protesta širom zemlje – pokreta koji je zahtevao političku i pravnu odgovornost, kao i povratak poštovanju Ustava i zakona Srbije. Odgovor vlasti bio je represivan: upotrebljena je policijska i paradržavna sila, sprovedeni su pritisci, kampanje dezinformacija i targetiranje učesnika protesta i njihovih porodica, a umesto odgovornosti plasirane su teorije zavere.

Šta je antisistemski ekstremizam?

ASE nije jedinstvena ideologija ni pokret, već okvir koji obuhvata raznolike ideje, grupe i aktere ujedinjene nezadovoljstvom postojećim društvenim poretom. Suštinski, ASE izražava otpor prema pojedincima, grupama, institucijama, strukturama i normama koje smatra odgovornim za društvene krize i devijacije. Ipak, nije svaka kritika sistema izraz antisistemskog ekstremizma.⁶ Legitimna kritika sistema postoji onda kada je zasnovana na činjenicama, a ne na poluinformacijama, poluistinama ili teorijama zavere, i kada je usmerena ka unapređenju postojećeg sistema, bez ugrožavanja dostignutog nivoa ljudskih prava i sloboda, demokratije, bezbednosti, vladavine prava i socijalne pravde.⁷

Nasuprot tome, ASE kroz svoje akcije i narative delegitimizuje i podriva demokratski poredak, pozivajući na njegovu zamenu sistemom koji predstavlja regresiju u odnosu na savremena demokratska načela. U tom kontekstu, ASE često idealizuje „stara, dobra vremena” – mitsko i izmišljeno pređašnje stanje koje se suprotstavlja aktuelnim vrednostima i demokratskim principima. Pojedince i grupe koje smatra odgovornima za loše društveno stanje ASE u emotivno nabijenim porukama označava kao „neprijatelje”, čime kod svojih pristalica može podstaći osećaj ugroženosti i spremnost na nasilje, čak i bez eksplicitnog poziva na njega.⁸ Način na koji spoljni i unutrašnji „neprijatelji” nanose štetu poretku kome ASE stremi, ASE objašnjava kroz brojne neverovatne teorije zavere. Dakle, ključne odrednice ASE su usmerenost protiv savremenog demokratskog poretka i vladavine prava, borba za njihovu zamenu sistemom koji se opravdava dezinformacijama i teorijama zavere, te podsticanje nasilja kroz emotivno obojene, antisistemске narative, kao i otvoreno nasilje prema neistomišljenicima.

— Demokratski poredak

Demokratski poredak je temelj savremenog društva, zasnovan na vladavini prava, demokratiji i poštovanju ljudskih prava. Ima dve glavne dimenzije: horizontalnu – koja podrazumeva podelu vlasti na zakonodavnu, izvršnu i sudsku, čime se obezbeđuje sistem kočnica i ravnoteže, kao i odnose među građanima zasnovane na otvorenosti i uzajamnom poštovanju; i vertikalnu – koja uređuje odnos države i građana kroz legitimnost vlasti, zaštitu prava, poverenje u institucije i ulogu medija i nauke. Obe dimenzije zajedno sprečavaju autoritarizam i obezbeđuju zakonitu, demokratsku i transparentnu vlast.⁹

SNS – antizapadni nacionalisti (ponovo) na vlasti

Da bismo razumeli kako je moguće da jedna partija koja se nominalno zalaže za demokratiju i vladavinu prava, kao i za članstvo Srbije u EU, postane glavna antisistemska ekstremistička snaga u Srbiji, važno je najpre bliže se upoznati sa poreklom SNS-a, a potom i sa načinom na koji ona vrši vlast u državi. Naime, SNS su 2008. godine osnovali Tomislav Nikolić i Aleksandar Vučić, koji su prethodno dugi niz godina bili visoki funkcioneri Srpske radikalne stranke (SRS), ultranacionalističke partije i najvažnijeg prokremaljskog političkog aktera u Srbiji tokom dve decenije.¹⁰ Od 1998. do 1999. godine, tokom oružanog sukoba na Kosovu i NATO bombardovanja Srbije, Vučić je obavljao funkciju ministra informisanja, tokom koje je potpisao notorni Zakon o javnom informisanju.¹¹ Taj zakon je upamćen po drakonskim kaznama za medije i zatvaranju medija kritičnih prema autokratskom režimu Slobodana Miloševića.¹² Nikolić i Vučić su napustili SRS i osnovali SNS jer su shvatili da postojeća otvoreno nacionalistička politika ne može privući dovoljnu podršku birača, te da je zapadne države nikada ne bi podržale. Zbog toga su Nikolić i Vučić usvojili mnogo pragmatičniji pristup, fokusiran na borbu protiv kriminala i korupcije, za šta su krivili demokratske vlasti koje su upravljale Srbijom između 2000. i 2012. godine. Za razliku od SRS-a, SNS je takođe prihvatila politiku pristupanja Srbije EU.

Međutim, nakon prevremenih parlamentarnih izbora 2014. godine, na kojima je SNS osigurala apsolutnu većinu u parlamentu, demokratske reforme su počele da stagniraju, a Vučićev stil vladavine sve više je nalikovao na nedemokratske režime, poput onog u Rusiji pod Vladimirom Putinom i Belorusiji pod Aleksandrom Lukašenkom. Do 2017. godine, SNS je preuzela ključne poluge državne moći, koristeći ih sada za privatne interese i gušenje kritičkih glasova i političke opozicije, te brisanje podele vlasti i urušavanje ustavnosti i vladavine prava. Mediji su potpali pod potpunu kontrolu vlasti.¹³ Ljudi bliski vlastima vode šest televizijskih kanala sa nacionalnom pokrivenošću u Srbiji (*RTS 1, RTS 2, TV Pink, Happy TV, TV B92, TV Prva*). Postoje samo dve televizije koje

su kritične prema sadašnjoj vlasti (N1 i Nova S), ali one nemaju nacionalnu pokrivenost,¹⁴ već emituju svoje programe samo putem kablovskog operatera, dosežući do svega trećine građana Srbije.¹⁵ Na spoljnopolitičkom planu, Srbija se nije uskladila sa ključnim pozicijama EU prema Rusiji – kao što su osuda ruske invazije na Ukrajinu i uvođenje sankcija Rusiji.¹⁶

Vlast SNS-a i dalje se formalno zalaže za poštovanje demokratije i vladavine prava, te članstvo Srbije u EU, ali u praksi deluje suprotno, urušavajući demokratiju i vladavinu prava, promovišući nacionalističke ideje, te povezujući se sa autoritarnim režimima poput Rusije i Kine. Stručnjaci su saglasni u stavu da je deklarativno zalaganje vlasti za EU, demokratiju i vladavinu prava, samo maska kojom se prikriva duboki prezir vlasti i Aleksandra Vučića prema tim vrednostima.¹⁷ Sistem vladanja koji je SNS uspostavio u prethodnih 13 godina vladanja ne odražava sistem definisan u Ustavu i zakonima Srbije, već se oslanja na neformalne veze i odnose lojalnosti prema predsedniku Srbije. U tom sistemu je najvažnije koliko je ko blizak predsedniku Republike i koje mu je on zadatke poverio, nego koju formalnu poziciju zauzima, te koje nadležnosti i ovlašćenja na osnovu nje ima. Zato politikolozi i pravnici ovo stanje nazivaju „tihim državnim udarom”.¹⁸

— *Srbija u 2023. godini – najveći pad demokratije u poslednjih 10 godina*

Prema izveštaju *Freedom Hausa* (eng. Freedom House) za 2024. godinu, Srbija je zabeležila najveći pad demokratije u poslednjih 10 godina, što je ujedno i najveći pad demokratije u 2023. godini među 29 tranzicionih zemalja Evrope i Azije koje ova organizacija prati godinama. Glavni razlozi za ovaj istorijski pad su značajne neregularnosti i prevare pre, tokom i nakon izbora krajem 2023. godine, opsežna kontrola medijskog prostora od strane vlasti putem koje Vučićev režim sprovodi totalnu propagandu, kao i povećana učestalost napada na novinare koji su kritični prema vlasti.¹⁹ Ovaj trend je nastavljen i u 2024. godini,²⁰ a situacija se svakako dramatično pogoršala u poslednjih godinu dana, nakon pada nadstrešnice.

Tihi državni udar: antiustavno delovanje predsednika Republike

Jedna od važnih odlika antisistemskog ekstremizma je nezadovoljstvo postojećim sistemom oličenim u ustavu, zakonima, odnosno vladajućim propisima i pravilima ponašanja u datom društvu. Otud antisistemski ekstremisti pozivaju na nepoštovanje tih normi i pravila, te nastoje da nametnu drugačija pravila ponašanja i da u konačnici uspostave novi sistem organizovanja i upravljanja. U Srbiji je najvidljiviji primer rečenog postupanje predsednika Republike Aleksandra Vučića koji rutinski, gotovo svakodnevno prekoračuje svoje nadležnosti i ovlašćenja, kršeći tako Ustav, zakone i druge propise Srbije. Profesor Pravnog fakulteta i bivši sudija Ustavnog suda Srbije, Svetozar Čiplič,

ukazao je još 2021. godine da je Aleksandar Vučić od preuzimanja dužnosti predsednika Srbije prekršio Ustav više stotina puta. On to čini svakodnevno, permanentno, preuzimanjem poslova, naročito Vlade, i kontinuiranim mešanjem u rad sudija i tužilaca.²¹ Danas je situacija višestruko gora u tom pogledu.

Ono što najviše zabrinjava jeste činjenica da je ovim masovnim i redovnim kršenjem Ustava, Vučić uspostavio novi, paralelni sistem upravljanja političkim, društvenim i ekonomskim životom u Srbiji. Iskusna sutkinja Gordana Vidojković kaže da je Ustav Srbije mrtvo slovo na papiru, a da normativno proklamovani, demokratski sistem u stvarnosti ne postoji, već liči na istočnjačku despotiju.²² Sistem koji je predsednik Republike uspostavio je zapravo neformalni sistem vladanja koji funkcioniše preko ljudi koji su mu lojalni. Za funkcionisanje ovog sistema nije toliko važno koju formalno funkciju lojalisti obavljaju već koliko su bliski predsedniku i koju im je on ulogu dodelio u njegovom neformalnom sistemu upravljanja.

Aleksandar Vučić je godinama kršio član 115 Ustava Srbije, koji jasno zabranjuje predsedniku Republike da obavlja bilo koju drugu javnu funkciju. Njegovo svakodnevno mešanje u nadležnosti drugih zvaničnika i javnih službenika dovelo je do izopačenih i asimetričnih situacija: odluke je donosio lično on, dok je formalna odgovornost padala na one čije je nadležnosti samovoljno uzurpirao.²³ Formalne pozicije i državne institucije lojalistima služe za formalno pokriće, zaštitu i izvor resursa za podršku i finansiranje svojih aktivnosti. Važna odlika ovog sistema je i jaka sprega državnih institucija, pre svega bezbednosnih, sa parapolitičkim, parabezbednosnim i kriminalnim akterima lojalnim režimu.²⁴ Vladajući poredak tako postaje sušta suprotnost ustavnom poretku, te zato stručnjaci poput Marka Svilinga, ovo rastakanje ustavnog uređenja nazivaju „politikom destrukcije” i „tihim državnim udarom”.²⁵

Delegitimizacija i kriminalizacija državnih institucija

Važan deo u protivustavnom delovanju i uspostavljanju paralelnog, neformalnog sistema upravljanja u Srbiji predstavlja delegitimizacija zakonitog rada državnih institucija u Srbiji koja je dolazila iz samog vrha vladajuće partije i izvršne vlasti, pre svega od predsednika Republike Aleksandra Vučića. On je, na primer, tvrdio da se u Srbiji dogodio organizovan pokušaj „istinskog državnog udara”, u koji su navodno bile uključene gotovo sve državne institucije – od javnog medijskog servisa do policije i vojske. Prema njegovim rečima, pokušaji destabilizacije odvijali su se u vrtićima, školama, zdravstvenim ustanovama i elektroenergetskim postrojenjima, „a o policiji i da ne pričam”, kako je posebno naglasio.²⁶ Vučić je takođe iznosio najteže optužbe na račun pravosudnih organa: „Ja vam kažem da ste vi korumpirana banda u tužilaštvima, u najvećem delu tužilaštava, da imate koliko hoćete pod svojom kontrolom korumpiranih sudija sa kojima radite.”²⁷ Posebno se na meti režima našlo Tužilaštvo za organizovani kriminal, koje vodi postupak u slučaju pada nadstrešnice.

Narativ i poruke o navodnim kriminalcima unutar državnih institucija, koji po diktatu spolja teže nasilnoj smeni vlasti, dodatno intenziviraju i šire funkcioneri vladajuće partije, kao i prorežimski mediji sa nacionalnom frekvencijom.²⁸ Kampanja vladajuće partije protiv sopstvenih institucija izrazito je štetna, budući da je širokog zahvata, a poverenje javnosti u te institucije odavno je ozbiljno narušeno.²⁹ Time se dodatno stvara utisak da je čitav institucionalni demokratski sistem kompromitovan, kriminalizovan i podložan tuđim interesima. Neposredni cilj ovih napada jeste legitimizacija neformalnog, protivustavnog i nezakonitog sistema odlučivanja i upravljanja, koncentrisanog u rukama lidera vladajuće partije i njemu bliskih aktera. Sve se to odvija paralelno sa nastojanjima režima da (nezakonito) preuzme potpunu kontrolu nad institucijama postavljanjem lojalista, koji će zanemarivati ustavne i zakonske obaveze i delovati isključivo u skladu sa interesima partijskog vrha.

„Srpski svet” – nacionalistička ideologija vladajuće partije

Sve veće nazadovanje Srbije pod vođstvom SNS-a u demokratiji i vladavini prava, oslanjanje na neformalno upravljanje, te zamrzavanje napretka u EU integracijama, praćeno je i okretanjem SNS-a nacionalističkim porukama i konceptima, poput „srpskog sveta”. Iako ovaj pojam već dugo postoji među nacionalističkim krugovima u Srbiji, „srpski svet” veću pažnju domaće i regionalne javnosti privlači tek 2020. godine kada Aleksandar Vulin, tada ministar odbrane Srbije, i bliski saradnik Aleksandra Vučića, predsednika Republike, počinje da ga redovno koristi u javnim nastupima. Tako je, na primer, Vulin izjavio da se nada da predsednik Srbije Aleksandar Vučić stvara „srpski svet” i da Srbi imaju pravo da budu politički jedinstven narod, kao i da on jeste predsednik svih Srba, a da Beograd treba biti centar njihovog okupljanja. Kasnije je pojasnio da „srpski svet” rešava nacionalno pitanje Srba, sprečava stvaranje „Velike Albanije” i prevenira genocid nad srpskim narodom, te je naglasio da je proces ujedinjenja počeo zahvaljujući Vučiću i da je nezaustavljiv.³⁰

Javna upotreba „srpskog sveta” od strane državnog zvaničnika Srbije izazvala je strah u susednim državama da bi to mogla biti najava oživljavanja ideje „Velike Srbije”, ali sada uz jaku podršku Rusije.³¹ Naime, „srpski svet” je veoma sličan „ruskom svetlu” za koji se zalaže Putinov režim. To su dva gotovo ista projekta izgrađena na frustracijama nacionalista u Rusiji i Srbiji zbog gubitka uticaja i raspada Sovjetskog Saveza, odnosno zbog raspada Jugoslavije.³² Oba koncepta podrazumevaju ujedinjenje Srba/Rusa unutar istog kulturnog, medijskog i političkog prostora pod jednim snažnim vođom. Stručnjakinja za bezbednost Balkana Ivana Stradner zaključuje da „srpski svet” i Svesrpski sabor jasno ukazuju na to da Srbija 2024. godine podseća na Rusiju od pre deset godina.³³

Koncept „srpskog sveta” poslednjih godina prerasta iz ideje u konkretne političke, kulturne i institucionalne prakse, kulminirajući Svesrpskim saborom u Beogradu 2024. godine. Redovne sednice vlada Srbije i Republike Srpske od 2013. godine poprimile

su parainstitucionalni karakter, kroz zajedničke projekte i jačanje identitetskog okvira. Mediji poput *RTS*, *Politike*, *RTRS* i *Sputnjika Srbija* kreiraju narativ o jedinstvenom „srpskom identitetskom prostoru”. Sličan proces odvija se i u Crnoj Gori kroz podršku prosrpskim partijama. Zajedničke komemoracije, poput Dana sećanja na masovna stradanja Srba u vojnoj operaciji „Oluja” i ustaškom logoru Jasenovac, dodatno učvršćuju simboličko jedinstvo kroz militarizovane tonove i prisustvo crkvenih i državnih struktura. Kroz ove događaje dodatno se proizvodi osećaj ugroženosti među građanima srpske nacionalnosti, što zatim podstiče „zbijanje redova” i naglašava potrebu za nacionalnim jedinstvom umesto pluralizma i unutrašnjih razlika. U takvom okruženju, svaka kritika vlasti postaje nepoželjna i tumači se kao čin izdaje ili podrivanje nacionalnih interesa. Na taj način, ovaj koncept služi kao ideološka osnova za napade vladajuće partije na političke i društvene neistomišljenike, predstavljajući ih kao „neprijatelje”, „strane plaćenike” ili „rušitelje države”. Istovremeno, on pruža tabloidnim medijima alibi za targetiranje i širenje govora mržnje prema kritičarima režima, čime se dodatno sužava prostor za slobodno i demokratsko izražavanje.

Teorije zavere vladajuće partije

Nacionalističko-autoritarni obrazac predstavlja plodno tle za širok spektar teorija zavere koje režim sistematski koristi kako bi urušio kredibilitet i legitimitet državnih institucija, stručnjaka i nauke, nastojeći da sopstveni legitimitet utemelji na emotivnim reakcijama građana podstaknutim poluinformacijama i neistinama uobličenim u teorijama zavere.³⁴ Vladajuća partija u Srbiji se suočava sa velikim padom rejtinga i erozijom legitimiteta u poslednjih pet godina, a naročito intenzivno nakon pada nadstrešnice u Novom Sadu. Kako bi stabilizovala pad popularnosti, vladajuća partija je posegnula ka teorijama zavere kao mehanizmima političke odbrane ali i napada na neistomišljenike. Jedna od najčešće ponavljanih i najdugotrajnijih teorija zavere koju promovise vladajuća struktura jeste ona o delovanju nevladinih organizacija, nezavisnih medija, civilnog društva i opozicionih stranaka kao „produžene ruke stranih interesa”, pre svega Zapada, EU i SAD. U okviru tog narativa, različiti društveni procesi – od protesta do medijskog izveštavanja – tumače se kao deo šireg plana destabilizacije zemlje, „hibridnog rata”³⁵ i „obojene revolucije”.³⁶

Na centralnu nit ove teorije zavere nadovezuje se čitav niz tvrdnji koje je dodatno „argumentuju” i osnažuju. U tom kontekstu, redovno se pojavljuju navodi o navodnim pokušajima atentata na predsednika Republike, koje je on sam najavljivao u svojim obraćanjima ili su ih „otkrivali” prorežimski mediji. Broj takvih slučajeva odavno je postao dvocifren. Istovremeno, prorežimski mediji i partijski funkcioneri kontinuirano upozoravaju na navodne pokušaje državnog udara i nasilnog rušenja ustavnog poretka, iza kojih, prema njihovim tvrdnjama, stoje strane obaveštajne službe, pre svega sa Zapada i iz susedne Hrvatske.³⁷

Jedna od najekstremnijih i najtoksičnijih teorija zavere odnosi se na tvrdnju da je pad nadstrešnice na železničkoj stanici u Novom Sadu bio rezultat namerne sabotaže i terorističkog napada, a ne posledica sistemske korupcije i nemara.³⁸ Ovaj narativ intenzivno je plasiran putem provladinih medija i društvenih mreža, gde su akteri bliski vlasti spekulisali o mogućoj „diverziji” bez ikakvih materijalnih dokaza ili potvrda iz istrage.³⁹ Dodatnu legitimaciju ovoj teoriji dale su izjave državnih funkcionera, među kojima je najeksplicitnija bila predsednica Skupštine Srbije Ana Brnabić, koja je izjavila da je „uverena” da nadstrešnica na železničkoj stanici u Novom Sadu „nije slučajno pala” i da smatra da je reč o „planiranoj diverziji”, odnosno „početku obojene revolucije”.⁴⁰ Drugi državni funkcioneri, poput predsednika Republike i narodnog poslanika Vladimira Đukanovića, nisu bili tako eksplicitni, ali su svojim izjavama jasno insinuirali da je pad nadstrešnice rezultat diverzije, čime su dodatno podsticali i širili teorije zavere u javnom prostoru.⁴¹

Pored ovih opštih tvrdnji, u javnosti su se pojavile i konkretne optužbe o sabotaži kao uzroku pada nadstrešnice. Tako su prorežimski mediji tvrdili da je nadstrešnica srušena uz pomoć posebnog uređaja za izazivanje vibracija određenih frekvencija, dok su se istovremeno širile insinuacije da je opozicioni političar Miša Bačulov umešan u rušenje konstrukcije, jer su ga nadzorne kamere železničke stanice zabeležile kako prolazi pored nadstrešnice neposredno pre njenog pada.⁴² U širenje tih insinucija aktivno su se uključili i najviši državni funkcioneri, kao i istaknuti članovi vladajuće partije, dodatno učvršćujući narativ o navodnoj sabotaži. Oni su insistirali na ovoj „ekskluzivnoj” informaciji, iako je Bačulov nakon pada nadstrešnice tvrdio da je prolazio tuda i da je i on mogao biti žrtva.

Plasiranjem i upornim insistiranjem na teorijama zavere, vladajuća partija nastoji da preusmeri odgovornost sa sebe na aktore koji je kritikuju i pozivaju na odgovornost. Međutim, suštinski problem ovakve prakse leži u tome što optužbama za destabilizaciju države, diverzije i terorizam, vlast i njoj bliski mediji i pojedinci sistematski podstiču atmosferu straha, mržnje i netrpeljivosti prema onima koje označavaju kao učesnike „zavera”. Na taj način, teorije zavere prerastaju u oruđe političke stigmatizacije i legitimaciju verbalnog, a potencijalno i fizičkog nasilja prema kritički orijentisanim građanima i organizacijama. Teorije zavere tako predstavljaju važan faktor koji podstiče pristalice ekstremističkog pokreta da pređu sa reči na dela.

Govor mržnje prema neistomišljenicima

Sastavni deo svakog nasilnog ekstremizma jeste targetiranje, vređanje, dehumanizacija i kriminalizacija neistomišljenika i političkih protivnika, praćeno govorom mržnje prema njima. Ove poruke i narativi obično prethode fizičkim napadima na protivnike jer služe njihovom podsticanju i legitimizaciji. Gotovo da nema nosioca najviših državnih funkcija u Srbiji koji nije upućivao ovakve poruke i narative prema studentima i građanima koji protestuju protiv vlasti. U tome su prednjačili Aleksandar Vučić, predsednik Republike, Ana Brnabić, predsednica Skupštine, Miloš Vučević, bivši premijer i predsednik vladajuće SNS, i Vladimir Đukanović, advokat i poslanik SNS-a. Oni su studente i građane koji protestuju, kao i opozicione političare, nazivali „ekstremistima“, „teroristima“,⁴³ „blokaderima“, „ljudima koji prave kaos“, „ljudima koji ruše Srbiju“, „stranim plaćenicima“ i „bandom zgubidana“,⁴⁴ dok su proteste proglasili najprljavijom „obojenom revolucijom“ u istoriji čovečanstva i tvrdili da su strane države u promenu srpske vlasti uložile tri milijarde evra.⁴⁵

— Štrajk glađu majke poginulog – na meti napada i govora mržnje

Majka jedne od žrtava poginulih u padu novosadske nadstrešnice, Dijana Hrka, započela je štrajk glađu početkom novembra zahtevajući istinu i odgovornost za smrt svoga deteta i drugih stradalih. Umesto saosećanja i dijaloga, vlast je reagovala kampanjom govora mržnje – najviši funkcioneri i prorežimski mediji označili su je kao „stranog plaćenika“ i „rušitelja države“, pokušavajući da diskredituju njen čin očajničkog protesta. Tokom štrajka, lojalisti su joj danima puštali uvredljive pesme u kojima se ismeva smrt njenog sina, poput „Pošla majka sina da potraži“, s namerom da je ponize i psihički slome. Istovremeno, pristalice režima iz paravojnog kampa (tzv. Ćacilend) fizički su napadale građane koji su joj pružali podršku, dok policija nije reagovala, čime je vlast pokazala potpunu moralnu degradaciju i spremnost da nasiljem i poniženjem učutka i one koji tuguju.⁴⁶

Predsednik Srbije je još na početku studentskih protesta na mitingu svojih pristalica poručio studentima i građanima koji protestuju: „A vi što ste organizovali u Srbiji pokušaj obojene revolucije, unišću vas u celom svetu...“⁴⁷ Kasnije je za studente rekao: „Nemate posla sa neodgovornim i neozbiljnim ljudima, već sa ljudima koji žele zlo svojoj zemlji, državi i narodu, ali to neće biti dozvoljeno“.⁴⁸ Vladimir Đukanović bio je još oštrij, pozivajući na akciju protiv studenata: „Mora se u borbu protiv anarho-terorista, lažnih komunjarskih intelektualaca, pseudo elite koja hara Srbijom na antisrpskim stavovima. Vreme je da se tom društvenom talogu stane na put. Na svakom mestu i na svakom koraku. Najpre u svakoj raspravi, a ne daj Bože ako zatreba i fizički.“⁴⁹

— *Obrazac: od govora mržnje do fizičkog napada*

U većini verbalnih i fizičkih napada na protivnike sadašnje vlasti obrazac je gotovo isti: najviši državni i partijski funkcioneri započnu, prorežimski mediji pojačaju, a partijski lojalisti realizuju napad.

Nosioci najviših državnih funkcija, kao i SNS funkcioneri, redovno upućuju govor mržnje i prema medijima. Predsednik Republike otišao je toliko daleko da je rad televizija *N1* i *Nova* označio kao „terorizam”.⁵⁰ Na meti njegovih napada našla se i novinarka državne televizije *RTS* koja je izveštavala sa protesta u Nišu – zbog izveštavanja koje se predsedniku nije svidelo, on ju je nazvao „imbecilom”.⁵¹ Član Glavnog odbora SNS-a Siniša Vučinić uputio je uvrede i klevete redakcijama *N1*, *Nova*, *Danas* i *Vreme*, kao i višestruko nagrađivanom novinaru *Vremena* Filipu Švarmu. U tim objavama Vučinić je označio pomenute redakcije kao „terorističke i fašističke medije” koji „promovišu i podstiču na zlo”, Švarma je nazvao „dokazanim ustašom i pedofilom” i pozvao na „otpor blokaderima i pronatovskoj opoziciji”, nazivajući ih „izdajnicima srpskog naroda, potencijalnim ubicama, ustašama i teroristima”.⁵² Predsednik Republike nije se ustručavao da takođe targetira evroparlamentarce koji su bili na protestu u Novom Sadu, i koje je u jednom obraćanju 14 puta nazvao „ološem”: „Idite rušite svoje zemlje. Nemojte da rušite Srbiju. Ološu jedan. A niste ni ološ, nego ste gore od toga...”⁵³

— *Zastrašivanje neistomišljenika lažnim dojavama o bombama*

Pred veliki komemorativni skup obeležavanja godišnjice pogibije 16 ljudi u padu nadstrešnice u Novom Sadu, „Srbijavoz” je saopštio da je zbog anonimne dojave o bombama na svim vozovima i prugama obustavio železnički saobraćaj širom zemlje. Ovo je već treći put da se masovna dojava o bombama događa pred velike komemorativne ili protestne skupove, na osnovu čega je osnovano pretpostaviti da lojalisti vladajuće partije putem lažnih dojava o bombama pokušavaju da onemoguće dolazak ljudi iz unutrašnjosti na skupove i istovremeno zastraše građane od mogućih bombaških napada.⁵⁴

| **Fizički napadi podstaknuti govorom mržnje**

Istraživanje Instituta za medije i različitosti – Zapadni Balkan pokazalo je da vlast sistematski koristi govor mržnje za obračun sa protivnicima, čime se istovremeno podstiče i normalizuje fizičko nasilje.⁵⁵ Prorežimski mediji preuzimali su poruke i narative govora mržnje, dodatno ih pojačavajući kako bi kod publike izazvali snažnu negativnu emotivnu reakciju prema studentima i građanima koji protestuju protiv vlasti.⁵⁶

Paralelno, ovi mediji kontinuirano zagovaraju oštre reakcije i represivne mere prema studentima. S obzirom na to da preko 60% građana veruje prorežimskim medijima,⁵⁷ posledice negativnog izveštavanja nužno su se prelile i u stvarni svet. Zabeleženi su brojni verbalni, ali i fizički napadi na učesnike protesta i medije, podstaknuti govorom mržnje vlasti i njihovih medija. Javnosti je najpoznatiji napad nožem na dekanku Filozofskog fakulteta u Nišu, Nataliju Jovanović. Napadačica je na sudu izjavila da je bila pod uticajem sadržaja televizije *Informer* koju je, kako je kazala, „gledala hiljadu puta”.⁵⁸

Nakon što je predsednik označio novinare *N1* i *Nova* „teroristima”, zabeležen je značajan porast napada na novinare ovih medija. Organizacija *Reporteri bez granica* dokumentovala je 34 fizička napada na medijske profesionalce u periodu kraćem od dva meseca dok su izveštavali o protestima. Ova brojka prevazilazi sve godišnje zbirne podatke o fizičkim napadima zabeleženim u Srbiji još od 2020. godine. Jedan od najnasilnijih napada na srpske novinare tokom leta dogodio se 13. avgusta. Tokom izveštavanja sa protesta ispred lokalnog sedišta vladajuće SNS u Novom Sadu, glavnog urednika portala *Razglas*, Žarka Bogosavljevića, i novinara iz *Novi Sad 192*, Nikolu Bilića, napali su i pretukli metalnim šipkama pristalice SNS-a.⁵⁹

Tokom izveštavanja sa protesta, stariji čovek fizički je napao Vericu Marinčić, urednicu *IN medija* iz Indije, i njenog kolegu Miodraga Blečića, izbio im je telefon iz ruke i pretio im, nazivajući ih „ustašama”. Postalo je uobičajeno da pripadnici vladajuće partije i prorežimski mediji označavaju studente i građane koji protestuju „ustašama”.⁶⁰ Ustaše su počinile brojna zlodela i genocid nad Srbima na teritoriji nacističke Nezavisne države Hrvatske tokom Drugog svetskog rata, a označiti nekoga Ustašom u Srbiji može izazvati snažne negativne emocije kod velikog broja ljudi. Prikazani slučajevi predstavljaju samo najkarakterističnije primere uticaja govora mržnje na fizičko nasilje.

Brojni su i verbalni napadi na nezavisne novinare i medije, koji su postajali još brojniji, učestaliji i agresivniji kako su funkcioneri vladajuće partije povećavali govor mržnje prema neistomišljenicima i kritičkim medijima. Navodimo samo najdrastičnije primere napada na *TV N1* putem poruke. Tako, jedna od poruka glasi: „Svi pod hitno treba da krenemo na N1 i pobijemo ovu bagru, a nju spaliti do temelja”, dok se u drugoj navodi: „Vas NDH1 sendvičare čekaju streljanja”. Najpotresnija pretnja poručuje: „...kao očigledno organizatora ovog pokušaja građanskog rata, treba od prvog do zadnjeg pobiti, zajedno sa vašim porodicama, jer vi niste ni životinje nego monstri, kojima treba satrti seme u samom korenu!”⁶¹

Paravojno organizovanje vladajućeg režima

„Lojalisti” – ekstremistička, proruska frakcija vladajuće partije

Predsednik Srbije Aleksandar Vučić je krajem 2024. godine obavestio javnost o postojanju tvrde frakcije unutar SNS-a, koju je označio kao „lojaliste”. Prema njegovim rečima, ova grupa predstavlja „čuvare vatre” i broji oko 17.000 članova koji su se, simbolično, u crkvi, zakleli krvlju na odanost aktuelnoj vlasti. Vučić ih opisuje kao pretežno proruski orijentisane: „Kad kažem proruski, mislim na to da su za slobodnu, samostalnu Srbiju, ali ako moraju da biraju, uvek će biti više proruski, a izrazito protiv onih koji bi da sprovedu obojenu revoluciju.”⁶² Prema njegovom objašnjenju, lojalisti se snažno suprotstavljaju „strujama koje dolaze iz zapadnog obaveštajnog sektora”.⁶³

Ova frakcija, prema rečima predsednika Srbije, spremna je da pozove na odgovornost svakog člana koji je, od 1. novembra – datuma kada je u padu nadstrešnice glavne železničke stanice u Novom Sadu poginulo šesnaest ljudi – izneverio partijske principe. Radi se uglavnom o muškarcima čvrstih političkih uverenja, čiji je stepen radikalnosti toliki da ih i sam predsednik ocenjuje kao ekstremnu frakciju. Među njima su, kako je naveo Vučić, njegov brat Andrej i još jedan član njegove porodice.⁶⁴ Kako ih je opisao Vučić, ovi lojalisti ne poseduju samo karakteristike ekstremista, već, što je još važnije, pokazuju osobine tajne i paravojne organizacije. U članu 55, stav 3 Ustava Republike Srbije eksplicitno se navodi da su „tajne i paravojne organizacije zabranjene”.⁶⁵ Uprkos tome, ni policija ni tužilaštvo protiv ove grupe nisu pokrenuli nikakvu istragu.

Lojalistička paravojska predsednika Republike

Među 17.000 lojalista ima ljudi različitih profila i uloga, a svi oni zajedno omogućavaju opstanak Aleksandra Vučića i SNS-a na vlasti. Međutim, javnosti najvidljiviji deo lojalista čine pojedinci spremni da primene različite oblike nasilja prema protivnicima režima. Na ulicama su prepoznatljivi po crnim kačketima i odeći, uz maske kojima prikrivaju identitet. Većinu čine pripadnici kriminalnih i huliganskih struktura, kao i članovi boričkih klubova. Istraživački novinari utvrdili su da su ti lojalisti organizovani u nekoliko glavnih grupa.⁶⁶ Jednu od njih predvodi Milan Radoičić, dugogodišnji faktički gospodar severa Kosova, poznat po bliskim vezama sa vrhom vlasti. Protiv njega se vode postupci i istrage za niz teških krivičnih dela, među kojima se izdvajaju ubistvo opozicionog političara Olivera Ivanovića i oružani napad na Kosovu u kojem su poginule četiri osobe, a koji je gotovo prerastao u ozbiljan oružani sukob između Srbije i Kosova.⁶⁷

— Propali predlog zabrane huliganskih grupa

Još 2009. godine, Slobodan Radovanović, tadašnji Republički javni tužilac (RJT), podneo je predlog za zabranu rada i delovanja četrnaest navijačkih podgrupa i njihovo brisanje iz registra, navodeći da je njihovo delovanje „usmereno na nasilno rušenje ustavnog poretka, kršenje zajamčenih ljudskih i manjinskih prava i izazivanje rasne, nacionalne i verske mržnje”. Pripadnici tih grupa bili su aktivno uključeni u kriminalne aktivnosti.⁶⁸ Međutim, predlog RJT-a je propao, najverovatnije, zbog snažnih veza članova ovih grupa sa Srpskom radikalnom strankom, tada najjačom opozicionom partijom. Iz SRS-a je kasnije nastala SNS, koja je te veze sa huliganskim strukturama zadržala do danas.⁶⁹ Vođe huliganskih grupa su redovno viđane na skorašnjim skupovima podrške predsedniku Vučiću.⁷⁰

Drugu grupu predvodi Luka Bojović, kriminalac povezan sa Zemunskim klanom, čiji su pripadnici učestvovali u ubistvu prvog demokratskog premijera Srbije Zorana Đinđića 2003. godine. Bojović je optuživan za ubistva, pokušaje ubistava i organizovani kriminal u više zemalja, a danas se dovodi u vezu sa crnogorskim Škaljarskim klanom. Treću grupu predvode braća Hofman, odnosno Miljan i Ljuban Vidović, poznati po snimcima bahatog i nasilničkog ponašanja, kao i po optužbama za zlostavljanje, mučenje i brutalno nasilje. Četvrtu grupu vodi Vladimir Mandić, nekadašnji rukometaš, a sada kontroverzni biznismen povezan sa nelegalnim finansiranjem političkih partija u Crnoj Gori i Bosni i Hercegovini, kao i sa brojnim izbornim manipulacijama. Sa Mandićem je povezana i grupa Daneta Šijana, koji lojaliste organizuje kroz firmu za privatno obezbeđenje *T&M Group Solutions*. Novinari su izvestili da su nasilni lojalisti SNS-a često nosili uniforme firmi za obezbeđenje *Sparta Security* i *Atlas Security*.⁷¹ Konačno, prema pojedinim navodima, mrežu lojalista u Novom Sadu organizuju Bojan Terzin, kum predsednika SNS-a Miloša Vučevića, i Damir Zobenica, visoki funkcioner te partije.⁷²

Ove grupe nasilnih lojalista najvidljivije su javnosti jer redovno učestvuju u napadima na studente i demonstrante, o čemu će biti nešto više reči u narednom delu teksta. Deluju pod političkom komandom vladajuće partije i njoj bliskih struktura, s ciljem razbijanja protesta, izazivanja incidenata i zastrašivanja učesnika i kritičara režima. Iako mnogi među njima pripadaju kriminalnim i huliganskim miljeima, oni funkcionišu kao instrument režima u obračunu sa protivnicima vlasti, čineći tako zajedno organizovanu i nasilnu ekstremističku formaciju.

— Paravojni kamp lojalista između Predsedništva i Narodne skupštine

Još pre izbijanja masovnih i dugotrajnih protesta izazvanih padom nadstrešnice u Novom Sadu, lojalističke grupe bile su aktivne u zastrašivanju i fizičkim napadima na političke neistomišljenike. Kulminacija njihove masovne i javne aktivnosti dogodila se početkom marta, kada su u Pionirskom parku – prostoru između zgrada Predsedništva i Narodne skupštine – podigli više desetina šatora i uspostavili kamp. Novinarski izveštaji ukazivali su da su pojedini učesnici bili opremljeni oružjem, kao i vojnom i policijskom opremom, što je dodatno pojačalo uverenje javnosti o militarizovanom karakteru okupljanja.⁷³ U takvim okolnostima, Pionirski park je faktički transformisan u paravojni kamp, sa kontrolisanim pristupom i infrastrukturom koja je omogućavala duži boravak većeg broja ljudi. Procene medija ukazivale su da je u kampu boravilo nekoliko stotina lojalista neposredno uoči velikog antirežimskog protesta u Beogradu 15. marta.⁷⁴ Kamp je nastavio da funkcioniše i nakon tog događaja, uz povremeno popunjavanje i pražnjenje u skladu s procenama režima o političkoj potrebi njegovog održavanja.⁷⁵

Organizovani fizički napadi lojalista na protivnike režima

Fizičko nasilje prema studentima i građanima koji protestuju protiv vlasti nije bilo samo spontano, uzrokovano govorom mržnje funkcionera vladajuće partije i njima bliskih medija, već je ono od samog početka protesta bilo organizovano. Centar za istraživačko novinarstvo sačinio je Mapu napada na učesnike protesta i blokada u kome je zabeleženo 96 fizičkih napada u periodu od 22. novembra 2024. do 9. juna 2025. godine.⁷⁶ Od tog broja, čak 45 napada bili su uletanje automobilom u studente i građane koji protestuju, a u kojima je teže i lakše povređeno desetine ljudi. Među ovim napadima, nekoliko je slučajeva koji su više poznati javnosti. Prvi je fizički napad na studente Fakulteta dramskih umetnosti koji su ispred fakulteta odavali poštu žrtvama pada nadstrešnice kada ih je nekoliko ljudi, povezanih sa vladajućom partijom, najpre verbalno a potom i fizički napalo. U drugom slučaju, čovek se zaleteo automobilom na članove Beogradske filharmonije koji su odavali poštu stradalima, zbog čega je četvoro njih završilo u Urgentnom centru.⁷⁷ U trećem slučaju Milica Stojanović je automobilom pokosila i povredila dvoje redara na protestu.⁷⁸ Jedan od najbrutalnijih napada desio se u Novom Sadu kada su četvorica aktivista SNS-a palicama napali studente i tom prilikom polomili vilicu jednoj studentkinji a drugima naneli teže povrede.⁷⁹

— *Napad kolima kao teroristički čin*

Prema Krivičnom zakoniku, terorizam je, između ostalog, napad na život, telo ili slobodu drugog lica sa ciljem ozbiljnog zastrašivanja stanovništva ili ugrožavanja i povrede osnovnih ustavnih, političkih, ekonomskih ili društvenih struktura Srbije.⁸⁰ Tužilaštvo je, međutim, namerno uletanje kolima u grupe ljudi kvalifikovalo kao izazivanje opšte opasnosti i pokušaj ubistva, iako je većina napadača povezana sa vladajućom partijom, te su imali politički, a ne lični motiv za napad. Inače, namerno uletanje kolima ili nekim drugim vozilom u grupu ljudi (eng. vehicle-ramming attack, vehicle as a weapon attack), civila, predstavlja relativno nov način terorističkog napada koji teroristi koriste sve više u poslednjih 15 godina, budući da je relativno jeftin, vozila su široko dostupna, njegovo izvođenje ne zahteva veliku veštinu i teško ih je sprečiti.⁸¹

Isprva su ovi napadi izgledali kao spontani akti besnih pojedinaca, nezadovoljnih što studenti i građani blokiraju saobraćajnice na petnaest minuta u znak odavanja pošte stradalima u padu nadstrešnice. Međutim, obrazac ponavljanja, učestalost i načini izvođenja kao i činjenica da su veliki broj napadača simpatizeri i aktivisti vladajuće partije ili su povezani sa njom, ukazivali su na suprotno. Vremenom se to i potvrdilo, jer su napadi na studente i građane koji protestuju postali organizovaniji a napadači su često delovali u grupama, te su bili slično obučeni – crni kačketi, maske i crna odeća. Napadi na učesnike protesta su se dešavali istovremeno na više lokacija. Ilustrativan je slučaj napada na studente Fakulteta tehničkih nauka u Čačku, koje je napala grupa od 25 lojalista i tom prilikom povredila pet studenata i dvoje ljudi koji su im pritekli u pomoć.⁸²

— *Otmice i fizičko zlostavljanje*

Krajem avgusta u centru Beograda, studentkinju Mariju (pseudonim) oteli su maskirani lojalisti vlasti. Dok je hodala ulicom, iz sivog vozila bez registarskih tablica izašao je muškarac, stavio joj kapuljaču preko glave i nasilno je ubacio u auto. Nakon kratke vožnje odvezli su je u improvizovani paravojni kamp simpatizera predsednika Srbije, poznat kao „Ćacilend”. Tamo ju je dočekala grupa maskiranih muškaraca koji su je oborili na zemlju, šutirali, šamarali i vređali. Saznanje da poznaju njeno zdravstveno stanje dodatno ju je uverilo da je bila unapred targetirana i praćena. Ovo nije izolovani incident, jer je opozicioni Zeleno levi front javnost već ranije upozoravao na slične slučajeve zastrašivanja i nasilja prema devojkama od strane istih struktura.⁸³

Među drastičnijim primerima skorije upotrebe lojalističkih paravojnih struktura u službi vladajuće partije nalazi se incident iz septembra 2025. godine. Naime, tokom fudbalske utakmice između Srbije i Engleske, osobe bliske Milanu Radoičiću su fizički napale navijače i njihovu decu nakon što je većina prisutnih na tribinama pevala pesmu „Ko ne skače, taj je ćaci”⁸⁴ i skandirala protiv predsednika Aleksandra Vučića.⁸⁵

Sličan model pritiska registrovan je i uoči mitinga vladajuće partije u Kosjeriću, mestu sa oko devet hiljada stanovnika. Radoičić, u pratnji obezbeđenja i lokalnih funkcionera SNS-a, prema tvrdnjama građana, zastrašivao je i vređao učesnike protesta protiv lokalne i republičke vlasti. Svedoci navode da su pripadnici pratnje više puta upućivali uvrede i pretnje prisutnima.⁸⁶ Analogni obrasci kontrole javnog prostora zabeleženi su i tokom *Eurobasket*a u Letoniji, gde su, prema izveštajima, lojalističke grupe poslate u Rigu s ciljem da spreče navijače Srbije da javno izražavaju kritiku predsednika Republike.⁸⁷

— *Mogući teroristički napad lojalista na mirnom javnom skupu*

Na mirnom protestu 15. marta 2025. u Beogradu, na kojem se više od 300.000 ljudi okupilo tražeći odgovornost za smrt 15 osoba do tada stradalih u padu nadstrešnice novosadske železničke stanice, došlo je do incidenta tokom minuta ćutanja. Neidentifikovani uređaj za kontrolu mase izazvao je paniku i stampedo, pri čemu je povređeno više hiljada ljudi. Svedoci su govorili o „glasnoj tutnjavi poput aviona” i talasu toplote, dok su nevladine organizacije zabeležile više od 3.000 slučajeva fizičkih i psiholoških posledica.⁸⁸ Policija je priznala da poseduje 16 akustičnih uređaja tipa LRAD 450XL i LRAD 100X, ali je negirala njihovu upotrebu 15. marta, ističući da LRAD nije zakonom dozvoljeno sredstvo prinude.⁸⁹ Anonimni policijski izvori su takođe insistirali da policija nije koristila zvučni uređaj, ostavljajući tako otvorenom mogućnost da je neka neformalna grupa ilegalno upotrebila takav ili slični uređaj. Spekulacije javnosti su se fokusirale na takozvane lojaliste – ekstremističku, prorusku grupu koja je položila krvnu zakletvu u crkvi da će braniti predsednikov opstanak na vlasti.⁹⁰ Incident sa neidentifikovanim zvučnim uređajem sadrži elemente više mogućih krivičnih dela – od izazivanja opšte opasnosti i zloupotrebe službenog položaja do mučenja i sprečavanja javnog okupljanja. Ipak, prema oceni pravnih stručnjaka, ovaj događaj najviše ima elementa terorizma. Prema Krivičnom zakoniku, terorizam je, između ostalog, napad na život, telo ili slobodu drugog lica sa ciljem ozbiljnog zastrašivanja stanovništva ili ugrožavanja i povrede osnovnih ustavnih, političkih, ekonomskih ili društvenih struktura Srbije.⁹¹ Umesto državnog tužilaštva, krivičnu prijavu za terorizam podnela je grupa nevladinih organizacija.⁹²

Zaštita nasilnih lojalista

Sadašnja vlast stvorila je sistem u kojem se nasilje lojalista prema protivnicima režima ne samo toleriše, već i podstiče kroz institucionalnu zaštitu i javno opravdavanje napada na građane. Umesto da sankcioniše nasilnike, režim ih oslobađa odgovornosti, relativizuje njihove postupke, a policiju koristi za njihovu zaštitu. Na taj način uspostavlja se atmosfera nekažnjivosti u kojoj se nasilje nad protivnicima režima doživljava kao dozvoljeno sredstvo političke borbe, a institucije gube svoju svrhu i kredibilitet.

Vrh države relativizuje nasilje prema neistomišljenicima

Predsednik Republike, ali i funkcioneri vladajuće partije, nebrojeno puta su relativizovali i opravdavali fizičke napade partijskih lojalista na studente i građane koji protestuju, uključujući tu zaletanje kolima u njih i nanošenje fizičkih povreda. Vučić je tako rekao da „nisu pri svesti” oni koji traže da se uhapsi vozač koji je tokom akcije „Zastani Srbijo” udario čoveka koji je protestovao i vozio ga na haubi svog automobila, jer mu ovaj nije dao da prođe: „Bilo je u Loznici, na nekoj Fabiji, neko mu je skočio na haubu, jer je čovek hteo da prođe, pa kaže da uhapsimo čoveka koji je vozio automobil. Kako bre da uhapsite čoveka koji nije kršio zakon? Išao čovek svojim putem. Jeste li vi pri svesti, umijte se hladom vodom, protrljajte oči, izbacite krmelje.”⁹³ Za napad nožem na dekanku Filozofskog fakulteta u Nišu, Vučić je ocenio da je „povreda (je) inače, otprilike kao kada sečete krstavac ili luk. Kako sam dobio informaciju, nikakve povrede nema, površinsko sasvim. Ali to je sve trebalo da se odigra...”⁹⁴ Predstavnici vlasti su, takođe, aktiviste SNS-a koji su palicama polomili vilicu studentkinji daleko od prostorija SNS-a nazivali „junacima” koji su štitili imovinu i branili svoje prostorije.⁹⁵ Ovo su samo najkarakterističniji primeri brojnih slučajeva relativizacije nasilja koji ilustruju kako je vlast na ovaj način zapravo podsticala nasilje umesto da ga kažnjava.

Sloboda za nasilne lojaliste

Sadašnja vlast je podsticala na nasilje svoje aktiviste na taj način i što je one najnasilnije protiv kojih se vodi krivični postupak oslobodila krivične odgovornosti. To je učinio lično predsednik Republike, Aleksandar Vučić, u dva navrata, kada je pomilovao jednu devojkicu koja je kolima uletela u masu studenata koji su protestovali i četvoricu aktivista SNS-a koji su metalnim palicama tukli studente u Novom Sadu i tom prilikom jednoj studentkinji polomili vilicu.⁹⁶ Ovakva odluka ne samo da obesmišljava rad sudova i policije, već šalje poruku da brutalno fizičko nasilje nad mladima koji protestuju može proći nekažnjeno ukoliko je počinjeno u korist režima.

Iako su ovi postupci predsednika Republike formalno u skladu sa Zakonom o pomilovanju, jer on daje mogućnost ne samo pomilovanja osuđenog lica, već i oslobađanja od krivičnog gonjenja (tzv. abolicija i amnestija), oni suštinski predstavljaju grubu zloupotrebu u cilju ostvarenja političkih ciljeva,⁹⁷ budući da je smisao instituta pomilovanja da se otklone nepravde koje se ne mogu otkloniti u sudskom postupku. To može biti slučaj, na primer, kada je neko pravosnažno osuđen, a ispostavi se da nije kriv i više ne postoji nijedan pravni lek. Takođe, pomilovanje predstavlja krajnju meru milosti namenjenu osuđenima koji se nalaze u izuzetno teškim životnim okolnostima – poput starosti, teške bolesti ili nepravredne osude. Ovim pomilovanjima, predsednik Republike je poslao poruku kako svojim lojalistima da mogu da nastave sa nasiljem prema protivnicima režima bez straha od prekršajne i krivične odgovornosti, tako i pravosudnim organima da nema svrhe procesuiranje lojalista koji nasilno brane njegov režim. Da se radi o političkom aktu, ukazuje i činjenica da abolicija u Srbiji nije bilo u skorijem periodu.

| Policija štiti lojaliste

U više gradova, među kojima su Kraljevo i Novi Sad, tokom protesta ispred prostorija SNS-a zabeleženi su incidenti u kojima su maskirane grupe lojalista napadale građane različitim predmetima – palicama, flašama, vodenim šmrkom i kamenicama. U većini slučajeva policija nije reagovala na napade, čak ni kada su pogođeni i sami policajci. Kada je, pak, intervenisala – kao u Novom Sadu, gde su lojalisti gađali demonstrante – usledile su disciplinske posledice: tada je smenjen načelnik Policijske uprave Novi Sad, Goran Radonjić, jer je naredio akciju protiv nasilnih pristalica SNS-a.⁹⁸ Sličan obrazac pojavio se i nakon incidenta tokom koncerta „Beogradskog sindikata” u Futogu, kada su lojalisti farbom napali bend i publiku. Policajac koji je intervenisao i priveo jednog od napadača ubrzo je suspendovan, što je dodatno potvrdilo trend kažnjavanja službenika koji postupaju prema nasilnim grupama povezanim s vladajućom strankom.⁹⁹ Važno je napomenuti i činjenicu da policija mesecima obezbeđuje paravojni kamp lojalista smešten između zgrada Predsedništva i Narodne skupštine, te da nije posturala prema lojalistima u kampu iako su oni bili naoružani, a o čemu su profesionalni novinari izvestili više puta.¹⁰⁰

Iako je Srpska napredna stranka još od dolaska na vlast 2012. godine povremeno ispoljavala elemente antisistemskog ekstremizma, tek je u poslednjih pet godina taj obrazac postao dominantan i prepoznatljiv oblik njenog političkog delovanja. Tragedija u Novom Sadu, u kojoj je prilikom pada betonske nadstrešnice poginulo šesnaest ljudi, u potpunosti je ogolila antisistemski, nasilni i ekstremistički karakter vladajuće partije. Nakon više od decenije vladavine, SNS i njen (sada neformalni) lider Aleksandar Vučić deluju u potpunoj suprotnosti sa principima demokratije i vladavine prava, pokazujući ključne odlike antisistemskog ekstremizma, uz uzurpaciju institucija, kao i postavljanje političke lojalnosti kao jedini kriterijum političke vlasti. Sistem upravljanja u Srbiji danas se zasniva na neformalnoj mreži lične lojalnosti predsedniku Republike, pri čemu formalne institucije služe samo kao pokriće za odluke donete van ustavnog okvira. Takav poredak, koji stručnjaci nazivaju „politikom destrukcije” i „tihim državnim udarom”, ogleda se u svakodnevnom i sistematskom kršenju Ustava i zakona od strane predsednika, zbog čega pravnici ocenjuju da je Ustav postao „mrtvo slovo na papiru”.

Okosnicu ideološke legitimacije takvog poretka čini nacionalistički koncept „srpskog sveta”, koji promovise ideju političkog ujedinjenja Srba u Srbiji i državama bivše Jugoslavije pod vođstvom Aleksandra Vučića. Prema ovom modelu, opstanak srpskog naroda zavisi od bezrezervne lojalnosti vođi, čime se proizvodi ideološka osnova za homogenizaciju stanovništva, militarizaciju društva i eliminaciju političkog pluralizma. U praksi, ovaj narativ služi kao sredstvo za stigmatizaciju i progon unutrašnjih opoenata, koji se redovno označavaju kao „strani plaćenici”, „rušitelji države” ili „mrzitelji Srbije”. Time se ideološka matrica SNS-a pretvara u instrument političkog nasilja i kontrolisane mobilizacije, što dodatno potvrđuje antisistemski karakter vlasti. Ovakva nacionalistička ideologija predstavlja odličnu osnovu za nastanak i širenje teorija zavere, u kojima dominiraju narativi o „hibridnom ratu” protiv Srbije, „obojenim revolucijama” i „stranim plaćenicima”. Državni i partijski funkcioneri, kao i prorežimski mediji su otišli toliko daleko da su pad nadstrešnice u Novom Sadu protumačili kao „diverziju” i „teroristički napad”. Insistiranjem na teorijama zavere vlast ne samo da premešta krivicu sa sebe na svoje kritičare, već što je još opasnije, optužbama za „destabilizaciju”, „diverzije” i „terorizam” sistematski proizvodi atmosferu straha, mržnje i netrpeljivosti prema označenim „zaverenicima”. Drugim rečima, stvara širi kontekst za govor mržnje i fizičke napade na neistomišljenike.

Govor mržnje u Srbiji je u poslednjih godinu dana doživeo nagli porast, predvođen najvišim državnim i partijskim funkcionerima – Aleksandrom Vučićem, Anom Brnabić, Milošem Vučevićem i Vladimirom Đukanovićem. Oni kontinuirano koriste uvredljive i nasilne narative prema studentima, građanima i opoziciji, označavajući ih kao „ekstremiste”, „teroriste”, „strane plaćenike”, „bandu zgubidana”, „ljude koji žele zlo svojoj zemlji” i drugo. Sličnim porukama izloženi su i novinari, kao i evropski političari koji

kritikuju vlast: Vučić je novinare *N1* i *Nove* nazvao „teroristima“, izveštačicu *RTS-a* „imbecilom“, a poslanike Evropskog parlamenta „ološem“. Prorežimski mediji sistematski pojačavaju ove poruke, čime se govor mržnje institucionalizuje i normalizuje. Posledica takvog diskursa je porast verbalnog i fizičkog nasilja prema novinarima i kritičarima režima – nakon što su mediji označeni kao „teroristički“, organizacija *Reporteri bez granica* dokumentovala je 34 fizička napada na novinare u periodu kraćem od dva meseca, što prevazilazi sve godišnje zbirne podatke od 2020. godine.

Fizičko nasilje nad studentima i građanima koji protestuju protiv vlasti međutim nije bilo spontano, već organizovano i podstaknuto govorom mržnje funkcionera SNS-a i prorežimskih medija. Prema podacima Centra za istraživačko novinarstvo, u prvih šest meseci od početka protesta zabeleženo je 96 fizičkih napada, od čega su 45 činili slučajevi namernog uletanja automobilom u okupljene građane, pri čemu je povređeno više desetina ljudi. Iako su ovi incidenti u početku delovali kao pojedinačni ispadi, njihova učestalost, slični obrasci izvršenja i povezanost napadača sa vladajućom partijom ukazivali su na organizovani karakter nasilja. Dodatno, napadači su često bili uniformisani – obučeni u crno, sa kačketima i maskama – što potvrđuje postojanje koordinisane grupe lojalista angažovane u gušenju građanskih protesta.

Postojanje paravojnih partijskih struktura potvrdio je i sam predsednik Srbije, koji je javno govorio o „lojalistima“ – tvrdoj frakciji unutar SNS-a od oko 17.000 članova, proruskorijentacije, koji su se simbolično zakleli „krvlju“ na odanost vlasti. Reč je pretežno o muškarcima radikalnih političkih uverenja, među kojima su, prema Vučićevim rečima, i članovi njegove porodice. Među lojalistima ima ljudi različitih profila i uloga, ali javnosti najvidljiviji deo ove grupacije čine nasilne grupe – osobe u crnom, s maskama na licu, povezane s kriminalnim i huliganskim strukturama – koje deluju pod političkom komandom vlasti s ciljem razbijanja protesta, izazivanja incidenata i zastrašivanja kritičara režima. Jedan od najupečatljivijih incidenata dogodio se tokom utakmice između Srbije i Engleske, kada su lojalisti fizički napali navijače sa maloletnom decom koji su skandirali protiv predsednika. Iako nasilnih lojalista ima širom Srbije, oni su stalno prisutni u paravojnom kampu postavljenom između zgrada Predsedništva i Narodne skupštine, koje funkcioniše praktično kao logistički centar za organizovanje napada na protivnike vlasti.

Državni i partijski funkcioneri dosledno relativizuju i opravdavaju nasilje lojalista nad studentima i građanima koji protestuju. Predsednik Vučić javno je branio vozača koji je kolima udario demonstranta, umanjivao težinu napada nožem na dekanku Filozofskog fakulteta u Nišu i napadače koji su palicama povredili studentkinju nazivao „junacima“. Uz to je lično pomilovao počinioca dva teška napada – vozačicu koja je uletela u masu studenata i aktiviste SNS-a koji su pretukli demonstrante. Policija pritom uglavnom ne reaguje na nasilje lojalista, dok su službenici koji su postupali u skladu sa zakonom bili disciplinski kažnjavani. Na taj način vlast je institucionalizovala nekažnjivost i poslala jasnu poruku da je politički motivisano nasilje nad protivnicima režima prihvatljivo.

Analiza jasno pokazuje da je Srpska napredna stranka postala centralni nosilac anti-sistemske i nasilno-ekstremističkog delovanja u Srbiji. U poslednjih godinu dana ovaj režim je ogoljeno urušavao osnovne stubove ustavnog poretka – demokratiju i vladavinu prava – koristeći državne institucije i javne resurse kao instrumente političke kontrole i represije. Srbija je po tome jedinstven slučaj u Evropi – dok su antisistemske snage u drugim državama uglavnom marginalne ili čine deo manjinskih koalicija, u Srbiji već trinaest godina upravo vladajuća partija oličava i institucionalizuje antisistemički ekstremizam iz samog centra vlasti.

Izvori i beleške

- 1 U stručnoj literaturi na engleskom jeziku koristi se nekoliko termina istog ili sličnog značenja kojima se označava antisistemski ekstremizam: *antiestablishment*, *antiinstitutional extremism*, *antigovernment* i *antisystem extremism*. Više o tome videti u: Kristina Lazić, "Antisistemski ekstremizam" (Beograd: Beogradski centar za bezbednosnu politiku, 2025).
- 2 Matthijs Rooduijn, Andrea L. P. Pirro, Daphne Halikiopoulou, Caterina Froio, Stijn Van Kessel, Sarah L. De Lange, Cas Mudde, and Paul Taggart, "The PopuList: A Database of Populist, Far-Left, and Far-Right Parties Using Expert-Informed Qualitative Comparative Classification (EIQCC)," *British Journal of Political Science* 54, no. 3 (2024): 969–78, <https://doi.org/10.1017/S0007123423000431>.
- 3 Isidora Stakić, *Antisistemski ekstremizam u Srbiji* (Beograd: Beogradski centar za bezbednosnu politiku, 2025).
- 4 Srpska napredna stranka, *Statut Srpske napredne stranke* (Beograd: Srpska napredna stranka, 2013), https://www.sns.org.rs/sites/default/files/statut_srpske_napredne_stranke_0.pdf.
- 5 Tanasije Marinković, "Država je povredila pravo na život 17 svojih građana," *Radar*, 20. oktobar 2025, <https://radar.nova.rs/drustvo/tanasije-marinkovic-drzava-pravo-na-zivot/>.
- 6 Council of the European Union, *Violent anti-system extremism* (Brussels: Council of the European Union, October 10, 2022), <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-13177-2022-INIT/en/pdf>.
- 7 Stakić, *Antisistemski ekstremizam u Srbiji*.
- 8 Lazić, "Antisistemski ekstremizam."
- 9 Lazić, "Antisistemski ekstremizam."
- 10 Jovo Bakić, "Politički ekstremizam u savremenoj Srbiji," *HERETICUS* V, no. 2 (2007).
- 11 Zakon je na engleskom jeziku dostupan na: The Serbian Public Information Law 1998 (New York: Committee to Protect Journalists, 2020), <https://cpj.org/reports/2000/08/serb-info-law/>.
- 12 Srđan Mladenov Jovanović, "Confronting Recent History: Media in Serbia During Aleksandar Vučić's Ministry of Information in the Milošević Era (1998–1999)," *Hiperboreea: Journal of History* 6, no. 1 (2019), <https://doi.org/10.3406/hiper.2019.969>.
- 13 Aleksandra Srećković, Vladana Jaraković, Marija Stefanović, Tamara Branković, Lana Avakumović, and Milena Manojlović, *Mapping the media landscape in Serbia 2020–2021* (Belgrade: CRTA, 2022).

- 14 Andrew Higgins, "Eastern Europe Tests New Forms of Media Censorship," *The New York Times*, January 17, 2022, <https://www.nytimes.com/2022/01/17/world/europe/serbia-media-censorship.html>.
- 15 Nemanja Rujević, "Igor Božić: Svaki slobodan ekran je problem za ovu vlast," *Deutsche Welle*, 27. oktobar 2023, <https://www.dw.com/sr/igor-bo%C5%BEi%C4%87-svaki-slobodan-ekran-je-problem-za-ovu-vlast/a-67221600>.
- 16 Igor Novaković and Tanja Plavšić, *An Analysis of Serbia's Alignment with the European Union's Foreign Policy Declarations and Measures: Annual Report for 2022* (Belgrade: ISAC Fund, 2023).
- 17 Predrag Petrović, *Strategic (Dis)Orientation of Vučić's Serbia: Reluctantly Moving West, Willingly Embracing the East* (Sarajevo: Atlantic Initiative, 2024).
- 18 Milan Radonjić, "[Predrag Petrović:] U toku je tihi državni udar," *Radar*, 4. april 2025, <https://radar.nova.rs/drustvo/predrag-petrovic-u-toku-je-tihi-drzavni-udar/>; Nedim Sejdinović, "[Intervju: Vida Petrović Škero] Aleksandar Vučić sprovodi državni udar," *Vreme*, 24. septembar 2025, <https://vreme.com/vreme/aleksandar-vucic-sprovodi-drzavni-udar/>.
- 19 Nikola Burazer, "Serbia," in *Nations in Transit 2023* (Washington: Freedom House, 2024).
- 20 Yana Gorokhovskaia and Cathryn Grothe, *Freedom in the World 2025: The Uphill Battle to Safeguard Rights* (Washington, D.C.: Freedom House, 2025).
- 21 Agencija Beta, "Čiplić: Vučić je prekršio Ustav više stotina puta. Narod ima pravo na pobunu kada vidi da vlast ne poštuje Ustav," *Nedeljnik*, 13. maj 2021, <https://www.nedeljnik.rs/profesor-ciplic-vucic-je-prekrsio-ustav-vise-stotina-puta-narod-ima-pravo-na-pobunu-kada-vidi-da-vlast-ne-postuje-ustav/>.
- 22 Gordana Vidojković, "Predsednik Republike ponovo krši Ustav: Sve je počelo aferom Asomakum," *Radar*, 2. jun 2025, <https://radar.nova.rs/drustvo/krsenje-ustava-predsednik-srbije/>.
- 23 Ljubomir Madžar, "Paramilitarne formacije kao udarni odredi dvojice vođa," *Radar*, 7. jul 2025, <https://radar.nova.rs/drustvo/vucic-hitler-paravojni-odredi-nacizam-sns/>.
- 24 Radonjić, "[Predrag Petrović:] U toku je tihi državni udar."
- 25 Ivor Chipkin, Mark Swilling, Haroon Bhorat, Mbongiseni Buthelezi, Sikhulekile Duma, Hannah Friedenstien, Lumkile Mondli, Camaren Peter, et al., *Shadow State: The Politics of State Capture* (Johannesburg: Wits University Press, 2018).
- 26 N.V., "Koji predmeti koje vodi TOK su pretnja po vlast Aleksandra Vučića?" *Danas*, 27. novembar 2025, <https://www.danas.rs/vesti/drustvo/koji-predmeti-koje-vo-di-tok-su-pretnja-po-vlast-aleksandra-vucica/>.

- 27 B.B., "Tužilaštvo za organizovani kriminal: Besramne Vučićeve tvrdnje," *Vreme*, 4. novembar 2025, <https://vreme.com/drustvo/tuzilastvo-za-organizovani-kriminal-besramne-vuciceve-tvrdnje/>.
- 28 Sandra Petrušić, "Masivni državni udar," *Radar*, 16. avgust 2025, <https://radar.nova.rs/drustvo/linc-pravosudja-napadi-na-sudije/>.
- 29 Predrag Petrović and Srdjan Hercigonja, *There is No Democracy in Serbia, nor is it Desirable*. (Belgrade: BCSP and KCSS, 2022), <https://bezbednost.org/wp-content/uploads/2022/01/There-is-No-Democracy-in-Serbia-nor-is-it-Desirable.pdf>.
- 30 Beta, Večernje novosti, "Vulin: Stvaranje srpskog sveta rešava nacionalno pitanje, ujedinjenje već počelo," *N1 info*, 1. maj 2021, <https://n1info.rs/vesti/vulin-stvaranje-srpskog-sveta-resava-nacionalno-pitanje-ujedinjenje-vec-pocelo/>.
- 31 Petrović, *Strategic (Dis)Orientation of Vučić's Serbia*, 14–17.
- 32 Elma Ljubčić, "'Ruski' i 'srpski svet' su projekti izgrađeni na sličnim frustracijama," *Al Jazeera Balkans*, 29. mart, 2022, <https://balkans.aljazeera.net teme/2022/3/29/srbija-kao-plodno-tlo-za-rusku-propagandu>.
- 33 Marko Čonjagić, "Srbija 2024. je ono što je Rusija bila pre deceniju: Ivana Stradner u razgovoru za Danas o Svesrpskom saboru," *Danas*, 10. jun 2024, <https://www.danas.rs/svet/region/ivana-stradner-svesrpski-sabor-rusija-dodik-vucic/>.
- 34 Više o teorijama zavere i ekstremizmu videti u: Gregory J. Rousis, F. Dan Richard, and Dong-Yuan Debbie Wang, "The Truth Is Out There: The Prevalence of Conspiracy Theory Use by Radical Violent Extremist Organizations," *Terrorism and Political Violence* 34, no. 8 (2022): 1739–57, doi:10.1080/09546553.2020.1835654.
- 35 "Najgori hibridni rat koji postoji: Ustaška brutalna kampanja protiv Srbije po pravilima CIA – laž jedna drugu sustižu," *Novosti*, 16. decembar 2024, <https://www.novosti.rs/c/vesti/politika/1440542/najgori-hibridni-rat-koji-postoji-ustaska-brutalna-kampanja-protiv-srbije-pravilima-cia-laz-jedna-drugu-sustizu>.
- 36 Tanjug, "Vučević: Sačuvali smo Srbiju – obojena revolucija je gotova, još će trajati okupljanja, ali nemaju ideje ni volje," *N1 info*, 13. jul 2025, <https://n1info.rs/vesti/vucevic-sacuvali-smo-srbiju-obojena-revolucija-gotova-jos-ce-trajati-okupljanja-ali-nemaju-ideje-ni-volje/>.
- 37 Nevena Anđelković, "Kako Hrvatska iz senke hoće da sruši Srbiju? SOA i uloga u obojenim nemirima," *Alo*, 10. avgust 2025, <https://www.alo.rs/vesti/politika/1099796/kako-hrvatska-iz-senke-hoce-da-srusi-srbiju-soa-i-uloga-u-obojenim-nemirima/vest>.
- 38 Zoran Strika, "Pad nadstrešnice i teorije zavere: Kad vlast beži od odgovornosti," *021.rs*, 6. oktobar 2025, <https://www.021.rs/info/srbija/423083/pad-nadstresnice-i-teorije-zavere-kad-vlast-bezi-od-odgovornosti>.
- 39 Strika, "Pad nadstrešnice i teorije zavere."

- 40 "Za Brnabić pad nadstrešnice 'diverzija', pozivi tužilaštvu da ispita predsednicu parlamenta," *Radio slobodna Evropa*, 18. avgust 2025, <https://www.slobodnaevropa.org/a/brnabic-diverzija-nadstresnica-reakcije/33506527.html>.
- 41 Jelena Janković and Miloš Katić, „Ko bez dokaza širi tvrdnje o 'diverziji' kao uzroku tragedije u Novom Sadu?" *Radio Slobodna Evropa*, 5. februar 2025, <https://www.slobodnaevropa.org/a/srbija-nesreca-novi-sad-teorije-diverzija/33304523.html>.
- 42 Željko Bošnjaković, "Stručnjaci razbijaju teoriju zavere o padu nadstrešnice koju vlast plasira kroz Informer," *Danas*, 14. oktobar 2025, <https://www.danas.rs/vesti/drustvo/pad-nadstresnice-zavera-sabotaza/>.
- 43 FoNet, „Brnabić ponovo nazvala studente teroristima, pozvala ih da vrate 'ukradenu arhivsku građu' iz SKC-a," *Danas*, 28. jul 2025, <https://www.danas.rs/vesti/drustvo/brnabic-ponovo-nazvala-studente-toriristima-pozvala-ih-da-vrate-ukradenu-arhivsku-gradju-iz-skc-a/>.
- 44 "[Вучић:] Блокадери су опасни и опаки згубидани," *vucic.rs*, 16. jul 2025, <https://vucic.rs/Vesti/Najnovije/a63652-Vucic-Blokaderi-su-opasni-i-opaki-zgubidani-vucic.rs.html>.
- 45 Ivana Bzganovic, "Serbia's protesting students and supporters of the president hold parallel rallies as tensions spike," *Associated Press*, February 15, 2025, <https://apnews.com/article/serbia-students-vucic-protest-canopy-collapse-e6b-99c3e32d71e6e4e4627ebc75247cc>.
- 46 "Naprednjaci pevali Dijani Hrki pesmu – Pošla majka sina da potraži," *OzonPress*, 3. novembar 2025, <https://www.ozonpress.net/politika/naprednjaci-pevali-dijani-hrki-pesmu-posla-majka-sina-da-potrazi/>.
- 47 Tijana Đorđević, "Vučićev udžbenik o 'obojenim revolucijama': Pobjeda nad izmišljenim neprijateljem," *Istinomer*, 24. februar 2025, <https://www.istinomer.rs/analize/vucicev-udzbenik-o-obojenim-revolucijama-pobjeda-nad-izmisljenim-neprijateljem/>.
- 48 FoNet, "Vučić ima novu poruku za 'blokadere'," *Danas*, 24. jun 2025, <https://www.danas.rs/vesti/drustvo/vucic-ima-novu-poruku-za-blokadere/>.
- 49 "Srbiji prete sukobi! Đuka zapenio i izvređao opoziciju, SNS-ovce pozvao da budu spremni da biju," *Glas javnosti*, 21. novembar 2024, <https://www.glas-javnosti.rs/vesti/politika/srbiji-prete-gradjanski-sukobi-djuka-zapenio-na-tviteru-izvredjao-opoziciju-a-sns-ovce-pozvao-da-da-budu-spremni-da-biju>.
- 50 N1 Beograd, "Vučić po ko zna koji put napada redakcije N1 i Nove: To što rade je terorizam," *N1 info*, 30. jun 2025, <https://n1info.rs/vesti/vucic-po-ko-zna-koji-put-napada-redakcije-n1-i-nove-to-sto-rade-je-terorizam/>.
- 51 "Nakon reakcije RTS-a, Vučić se izvinio što je vređao novinarku," *Radio Slobodna Evropa*, 3. mart 2025, <https://www.slobodnaevropa.org/a/novinarka-rts-vucic-nedolic-na-izjava/33334312.html>.

- 52 NUNS, "NUNS: U septembru zabeležen nastavak napada na novinare i medijske radnike, uključujući nasilje policije," *N1 Info*, 10. oktobar 2025, <https://n1info.rs/vesti/nuns-u-septembru-zabelezen-nastavak-napada-na-novinare-i-medijske-radnike-ukljucujuci-nasilje-policije/>.
- 53 Luka Lukić, "Vučić 14 puta nazvao evropske parlamentarce 'ološem'," *Nedeljnik*, 6. septembar 2025, <https://www.nedeljnik.rs/vucic-14-puta-nazvao-evropske-parlamentarce-olosem/>.
- 54 Danas Online, "Srbijavoz potvrdio: Vozovi širom Srbije obustavljeni zbog dojava o bombama," *Danas*, 31. oktobar 2025, <https://www.danas.rs/vesti/ekonomija/vozovi-iz-beograda-do-novog-sada-obustavljeni/>.
- 55 Anja Anđušić, *Monitoring Report on Hate Speech in Serbia* (Media Diversity Institute Western Balkans, September 2025), https://www.reportingdiversity.org/wp-content/uploads/2025/09/MRHS_SRB_FINAL.pdf.
- 56 ANEM, "Propaganda bez granica: Kako su mediji dočekali studentski protest na Vidovdan?" *Analitika – Centar za društvena istraživanja (ANEM)*, 28. jun 2025, <https://anem.org.rs/sr/strane/propaganda-bez-granica-kako-su-mediji-docekali-studentski-protest-na-vidovdan>.
- 57 Predrag Petrović and Srđan Hercigonja, *Demokratije u Srbiji nema, a nije ni poželjna* (Kosovski centar za bezbednosne studije i partneri, januar 2022), <https://bezbednost.org/wp-content/uploads/2022/01/Demokratije-u-Srbiji-nema-a-nije-ni-pozeljna.pdf>.
- 58 Nova.rs, "Nišlijka koja je nožem ubola dekanu optužila TV 'Informer' na sudu: Zbog njih sam se posvađala sa porodicom i trovala se," *NOVA*, 24. jul 2025, <https://nova.rs/vesti/hronika/nislijka-koja-je-nozem-ubola-dekanicu-optuzila-tv-informer/>.
- 59 Ivana Kešanski, "Zar da čekamo da neki novinar bude ubijen?" Reporteri bez granica: Vučić označio novinare N1 i Nove S teroristima, napadi nikad brutalniji," *NOVA*, 29. avgust 2025, <https://nova.rs/vesti/svet/rsf-novinari-u-srbiji-proglaseni-teroristima-napadi-eskaliraju/>.
- 60 Jovana Stevanović, "Verica Marinčić: Nije kriv čovek koji me je napao, on govori isto što i političari i Informer," *Cenzolovka*, 28. avgust 2025, <https://www.cenzolovka.rs/pritisci-i-napadi/verica-marincic-nije-kriv-covek-koji-me-je-napao-on-govori-isto-sto-i-politicari-i-informer/>.
- 61 NUNS, "NUNS: Brutalne pretnje novinarima N1 zahtevaju hitnu reakciju tužilaštva i zaštitu države," *NUNS*, 1. avgust 2025, <https://nuns.rs/nuns-brutalne-pretnje-novinarima-n1-zahtevaju-hitnu-reakciju-tuzilastva-i-zastitu-drzave/>.
- 62 Dušan Komarčević and Sonja Gočanin, "Lojalisti ili 'tvrdi momci', 'zakleti na krv' i do 'srži odani' Vučićevoj partiji," *Radio Free Europe/Radio Liberty*, January 3, 2025, <https://www.slobodnaevropa.org/a/sns-vucic-partija-lojalisti/33262495.html>.
- 63 Komarčević and Gočanin, "Lojalisti ili 'tvrdi momci'."

- 64 Euronews.rs, "SNS lojalisti: 'Malo ekstremni', zaklinju se na krv, Vučićev brat među njima," *021.rs*, 1. januar 2025, <https://www.021.rs/info/srbija/397678/sns-lojalisti-malo-ekstremni-zaklinju-se-na-krv-vucicev-brat-medju-njima>.
- 65 *Ustav Republike Srbije*, "Službeni glasnik RS" br. 98/2006 i 115/2021, <https://www.paragraf.rs/propisi/constitution-of-the-republic-of-serbia.html>.
- 66 Irena Stević, "Analiza Insajdera: Četiri udarne grupe ljudi u crnom – između tribina i protesta, čija su zapravo vojska?" *Insajder*, 18. septembar 2025, <https://www.insajder.net teme/analiza-insajdera-cetiri-udarne-grupe-ljudi-u-crnom-izmedu-tribina-i-protesta-cija-su-zapravo-vojska>.
- 67 Komarčević and Gočanin, "Lojalisti ili 'tvrdi momci'."
- 68 "Navijači kriminala," *Vreme*, 17. oktobar 2025, <https://www.vreme.com/projekat/navijaci-kriminala/>.
- 69 Danica Vučenić, "Švarm: U Vučićevoj stranci se mnogi međusobno drže za grlo," *Istinomer*, 28. jul 2021, <https://www.istinomer.rs/analize/svarm-u-vucicevoj-stranci-se-mnogi-medjusobno-drze-za-grlo/>.
- 70 Tanja Milovanović, "Osuđivani huligan Đorđe Prelić Prela u prvim redovima odbrane naprednjaka ispred Skupštine," *Nova.rs*, 14. avgust 2025, <https://nova.rs/vesti/hronika/osudjivani-huligan-djordje-prelic-u-prvim-redovima-odbrane-naprednjaka-ispred-skupstine/>.
- 71 Jelena Janković and Natalija Jovanović, "Koje su privatne firme učestvovala u sukobu sa demonstrantima ispred Skupštine Beograda," *Radio Slobodna Evropa*, 6. mart 2025, <https://www.slobodnaevropa.org/a/skupstina-beograd-tuca-incident-obezbedjenje-security/33338798.html>.
- 72 Nova, "'Vlast raspoređuje batinaše i kriminalce po Novom Sadu, akciju predvodi prijatelj premijera Vučevića': Novaković objavio fotografije," *Nova.rs*, 22. januar 2025, <https://nova.rs/vesti/politika/vlast-rasporedjuje-batinase-i-kriminalce-po-novom-sadu-akciju-predvodi-prijatelj-premijera-vucevica/>.
- 73 Jelena Mirković, "U Pionirskom parku hekleri i vatreno oružje, municija u kutijama od lekova: Tužilaštvo i policija se još ne oglašavaju," *N1*, 26. mart 2025, <https://n1info.rs/vesti/u-pionirskom-parku-hekleri-i-vatreno-oruzje-municija-u-kutijama-od-lekova-tuzilastvo-i-policija-se-jos-ne-oglasavaju/>.
- 74 FoNet, "Iseljen Pionirski park u kome su boravili 'Studenti 2.0' i statisti – smeće razbacano po travi," *N1*, 17. mart 2025, <https://n1info.rs/vesti/iseljen-pionirski-park-u-kome-u-boravili-studenti-2-0-smece-razbacano-po-travi>.
- 75 Milijana Rogač, "Pola godine Ćacilenda: Radikalni reciklirani projekat, jer niko nikom ne veruje," *Istinomer*, 9. septembar 2025, <https://www.istinomer.rs/analize/pola-godine-cacilenda-radikalni-reciklirani-projekat-je-niko-nikom-ne-veruje/>.

- 76 Ivana Milosavljević, Stefan Marković, and Teodora Ćurčić, "MAPA: Napadi na učesnike protesta i blokada," *CINS*, 23. januar 2025, <https://www.cins.rs/mapa-napadi-na-ucesnike-protesta-i-blokada/>.
- 77 N.V., "Od FDU do Ruzveltove: Koliko puta su građani i studenti napadnuti od početka blokada?" *Danas*, 17. januar 2025, <https://www.danas.rs/vesti/drustvo/fdu-ruzvelto-va-napadi-na-studente-blokade/>.
- 78 Ivan Milošević, "Kolima gazila studente, redarki slomila lobanju, a tužilac joj obezbedio slobodu – jer je neiskusni vozač," *Nova*, 12. maj 2025, https://nova.rs/vesti/hronika/milicu-stojanovic-tuzilac-pustio-iz-pritvora/?utm_source=chatgpt.com.
- 79 "Napadnuti novosadski studenti: Vijali ih s palicama i kolima, devojci dislocirali vilicu," *021.rs*, 28. januar 2025, <https://www.021.rs/novi-sad/vesti/400053/napadnuti-novosadski-studenti-vijali-ih-s-palicama-i-kolima-devojci-dislocirali-vilicu>.
- 80 Član 391, Krivični zakonik.
- 81 Vincent Miller and Keith J. Hayward, "I did my bit': Terrorism, Tarde and the Vehicle Ramming Attack as an Imitative Event," *The British Journal of Criminology* 59, no. 1 (2019): 1–23.
- 82 "SNS mafijaši i kriminalci napali čačanske studente," *OzonPress*, 23. mart 2025, <https://www.ozonpress.net/drustvo/sns-mafijasi-i-kriminalci-napali-cacanske-studente/>.
- 83 "Šutirali su me i šamarali maskirani ljudi u Ćacilendu," *Kompas*, 13. novembar 2025, <https://kompas-info.com/sutirali-su-me-i-samarali-maskirani-ljudi-u-cacilendu/>.
- 84 „Ćaci” je oznaka za osobu koja je neobrazovana, nemoralna i podržava režim Aleksandra Vučića za novac ili neku drugu korist, a sve to opravdava pozivanjem na patriotizam. Slobodan Maričić, "Ko je 'Ćaci' i kakve veze ima sa studentskim protestima," *BBC News na srpskom*, 23. januar 2025, <https://www.bbc.com/serbian/articles/c62q8yn4dpdo/lat>.
- 85 Nikola Pavlović, "Ko na stadionima bije po nalogu vlasti," *Radar*, 18. septembar 2025, <https://radar.nova.rs/drustvo/navijaci-pretorijanska-garda-sns/>.
- 86 N1 Beograd, "Grupa građana: Milan Radoičić i lokalni funkcioneri pretili ljudima u Kosjeriću," *N1 Info*, 23. septembar 2025, <https://n1info.rs/vesti/grupa-gradjana-milan-radoicic-i-lokalni-funkcioneri-pretili-ljudima-u-kosjericu/>.
- 87 M.L.J., "Duško Vujošević: 'Ćaciji čarterom dolazili i pretili kako da se navija'," *Vreme*, 24. septembar 2025, <https://vreme.com/sport/dusko-vujosevic-caciji-carterom-dolazili-i-pretili-kako-da-se-navija/>.
- 88 Svedočanstva zvučnog napada, <https://zvuk.labs.rs/>.
- 89 Uglješa Bokić, "Ivica Dačić za Danas: Prvobitna izjava da MUP nema zvučni top je bila nespretna," *Danas*, 18. mart 2025, <https://www.danas.rs/vesti/drustvo/ivica-dacic-za-danas-prvobitna-izjava-da-mup-nema-zvucni-top-je-bila-nespretna/>.

90 Radonjić, “[Predrag Petrović:] U toku je tihi državni udar.”

91 Krivični zakonik, “Službeni glasnik RS” br. 85/2005, 88/2005 – ispravka, 107/2005 – ispravka, 72/2009, 111/2009, 121/2012, 104/2013, 108/2014, 94/2016, 35/2019 i 94/2024.

92 “Krivična prijava za ‘terorizam’ zbog neobjašnjelog zvuka na protestu,” *YUCOM*, 9. april 2025, <https://yucom.org.rs/krivicna-prijava-za-terorizam-zbog-neobjasnjenog-zvuka-na-protestu/>.

93 M.Ž., “Vožnja čoveka na haubi za Vučića nije prekršaj: ‘Jeste li pri svesti, umijte se hladnom vodom’,” *N1 Info*, 1. decembar 2024, <https://n1info.rs/vesti/voznja-coveka-na-haubi-za-vucica-nije-prekrsaj-jeste-li-pri-svesti-umijte-se-hladom-vodom/>.

94 Sonja Kamenković, “‘To je kao kad sečete krastavac’: Vučić relativizuje napad na dekanku i naziva je kriminalkom, targetira rektora, studente...” *N1 info*, 31. mart 2025, <https://n1info.rs/vesti/to-je-kao-kad-secete-krastavac-vucic-relativizuje-napad-na-dekanku-i-naziva-je-kriminalkom-targetira-rektora-studente/>.

95 “Vučić podržava ideju naprednjaka da se blokira sud u Novom Sadu,” *Radio Slobodna Evropa*, 20. maj 2025, <https://www.slobodnaevropa.org/a/vucic-blokada-suda/33419599.html>.

96 N.V.O., “Abolicija i amnestija u Srbiji: Od Leke Rankovića, preko Draškovića i Džaje, do aktivista koji lome vilicu,” *N1 Info*, 5. avgust 2025, <https://n1info.rs/vesti/abolicija-i-amnestija-u-srbiji-od-leke-rankovica-preko-draskovica-i-dzaje-do-aktivista-koji-lome-vilicu/>.

97 Oslobođanje od krivične odgovornosti dok sudski postupak još uvek traje je veoma problematično rešenje koje postoji u jako malom broju evropskih država jer omogućava izvršnoj vlasti da se meša u sudske postupke. Abolicija je zapravo relikv starog komunističkog modela u kome je ona često korišćena za „milost” prema političkim neistomišljenicima i disidentima, pa je ovaj institut zadržan i u Zakonu o pomilovanju iz 1995. godine koji od tada nije menjan.

98 Uglješa Bokić, “Napad na policiju bez posledica – ako dolazi iz SNS prostorija,” *Danas*, 31. jul 2025, <https://www.danas.rs/vesti/drustvo/napad-na-policiju-sns/>.

99 *Danas*, “Suspendovan policajac koji je priveo jednog od napadača na Beogradski sindikat u Futogu,” *Danas*, 2. jun 2025, <https://n1info.rs/vesti/danas-suspendovan-policajac-koji-je-priveo-jednog-od-napadaca-na-beogradski-sindikat-u-futogu/>.

100 Nađa Vukajlović, “Zašto policija čuva Ćacilend?” *Danas*, 2. septembar 2025, <https://www.danas.rs/vesti/drustvo/zasto-policija-cuva-cacilend/>.

Skraćenice

ASE – Antisistemski ekstremizam

EU – Evropska unija

NATO – Severnoatlantska organizacija

RJT – Republički javni tužilac

RTRS – Radio televizija Republike Srpske

RTS – Radio televizija Srbije

SAD – Sjedinjene Američke Države

SNS – Srpska napredna stranka

SRS – Srpska radikalna stranka

ZLF – Zeleno levi front

O autoru

Predrag Petrović radi u Beogradskom centru za bezbednosnu politiku od 2006. godine. Tokom svoje karijere najviše se interesovao za istraživanje formalnih i neformalnih odnosa između bezbednosti i političke moći, kao i za nove i slabo istražene teme poput privatizacije bezbednosti, reforme službi bezbednosti i nasilnog ekstremizma. Jedan je od autora prve sveobuhvatne studije o nasilnom ekstremizmu u Srbiji „[Extremism Research Forum – Serbia Report](#)” i studije o [uticaju Rusije na ekstremnu desnicu u Srbiji](#). Izdavačka kuća *Roman i Litlild* objavila je Petrovićevu studiju slučaja o reformi službi bezbednosti u Srbiji u hrestomatiji „[Handbook of European Intelligence Cultures](#)”, u kojoj su analizirane službe bezbednosti u preko 30 država Evrope. Doktorirao je 2021. godine na Fakultetu političkih nauka na temi „[Reforma službi bezbednosti u Srbiji](#)”. Imejl: predrag.petrovic@bezbednost.org.

O Beogradskom centru za bezbednosnu politiku

Beogradski centar za bezbednosnu politiku (BCBP) jeste nezavisni istraživački centar, koji radi na stvaranju demokratskog društva odgovornih institucija, u kome je bezbednost javno dobro, a ljudi slobodni, ravnopravni i bez straha. Doprinosi unapređenju bezbednosti građana u skladu sa demokratskim principima i poštovanjem ljudskih prava istraživanjima, javnim zastupanjem, razvojem zajednice i obrazovanjem. Vođen vrednostima poštovanja ljudskih prava i sloboda, demokratije, odgovornosti i transparentnosti, integriteta i solidarnosti, BCBP nastoji da doprinese oblikovanju budućeg razvoja Zapadnog Balkana.

Od osnivanja 1997. godine pa do 2010. radi pod imenom Centar za civilno-vojne odnose (CCVO). Od 2012. godine redovno je nabolje ocenjeni tink-tenk sa Zapadnog Balkana, koji se bavi temom odbrane i nacionalne bezbednosti, kao i temom spoljne politike i međunarodnih odnosa, na najpoznatijoj rang-listi istraživačkih centara (Global Go To Think Tank Index Report).

Osnivač je Beogradske škole za studije bezbednosti i specijalističkih postdiplomskih studija, koje su prerasle u uspešan master program „Međunarodna bezbednost” na Fakultetu političkih nauka u Beogradu. Jedan je od osnivača [Nacionalnog konventa o Evropskoj uniji](#) i koordinator Radne grupe za Poglavlje 24 (Pravda, sloboda i bezbednost), te osnivač i koordinator koalicije prEUgovor, koja prati reforme u okviru poglavlja 23 (Pravosuđe i osnovna prava) i 24 (Pravda, sloboda, bezbednost) pristupnih pregovora Srbije i Evropske unije. Jedan je od organizatora [Beogradske bezbednosne konferencije](#), međunarodnog događaja koji više od deset godina okuplja renomirane stručnjake iz oblasti bezbednosti i spoljne politike.

Neki od strateških ciljeva BCBP-a su: podrška razvoju organizacija civilnog društva i pokretačima promena radi stvaranja okruženja za transparentnije i odgovornije funkcionisanje državnih institucija, izrada analiza na teme iz oblasti bezbednosti, vladavine prava, spoljne i bezbednosne politike Srbije, kao i pružanje podrške aktivistima za ljudska prava, borcima za slobodu i uzbunjivačima kako bi podstakli njihovu misiju i povećali demokratske kapacitete čitavog društva.

Internet stranica BCBP-a: www.bezbednost.org.

STUDIJA / 7

EKSTREMIZAM ODOZGO:

VLADAJUĆA PARTIJA U SRBIJI KAO GLAVNA ANTISISTEMSKA EKSTREMISTIČKA SNAGA

Izdavač

Beogradski centar za bezbednosnu politiku
Đure Jakšića 6/5 Beograd
www.bezbednost.org

Autor

Predrag Petrović

Dizajn i prelom

Srđan Ilić

ISBN-978-86-6237-266-6

DOI: <https://doi.org/10.55042/FSRA7838>

Beograd 2025.

BCBP Beogradski centar za
bezbednosnu politiku

www.bezbednost.org

ISBN-978-86-6237-266-6

DOI: <https://doi.org/10.55042/FSRA7838>